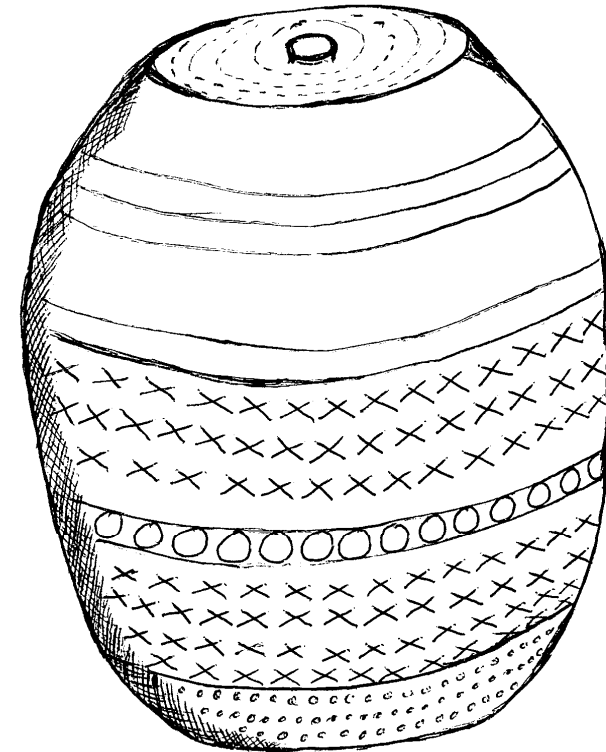

TABLE DE MATIERES

ZANKPƆƆNRƆ	1
DEMBELE, Ibrahima	
NE WO ƆARA LA FUNƆƆ KEERE	2
DEMBELE, Ibrahima	
SIGE YAƆMUYƆ CEPERENE	4
DEMBELE, Yacouba	
NƆHƆLE WA KEREE	7
DAO, Lazare	
ZABE CEPERENE	9
DAO, Lazare	
NIIYE PƆRIGANA	10
GOITA, Job	
NƆEMUGI WERE PYEGANA	13
GOITA, Esaie	
ƆAHA K'A PONƆ PYE LI YA GBARA L'A LI NI XHUU NE WE?	14
DEMBELE, Nicodeme	
CIILEE ZANƆA	15
DEMBELE, Yacouba	
NUUNƆƆ PƆRIGANA	18
DEMBELE, Nicodemu	

*****

PONƆ NA ƆE SHƆGƆ FUNƆƆ NI

shɔɔnri le shɔɔnrigana le na: ma ganha na ki leni lɔhɔ ni na wii, lemu bu yìri taha, m'a lee wolo ki ni. Cabyaa shuun bu doro, ma she ki wii sanha, ki bu da k'a ɲɔ kɔn, m'a ganha na cɛɛkɔɔɔ yi wo xhuu wu nɔhɔ ni. Xhuu wu ba jiri xɔ, na yìri ni nuubiire ti ni, ma ganha bu sɔɔ di yaaga kan ti mu ti ɲɔ na ta ma ya fɛnhɛ ti wɛrɛ pye wɛ. Wɛrɛ ta nibɛɛrɛ wa daa caan na, ta be di daa yatɔɔɔ wo wyebii pu mu. Ga temu tama p'a taan ge, tee ti ɲɛ mɛ tupayi (kunbilenni). Nuubiire ti bu da t'a ɲɛhɛ, ti na lɔhɔ kemu gba di xhɔ ge, m'a wɛrɛ pyaa kaguro le kee lɔhɔ ki ni ti mu, t'a kee gba. Kelee m'a ti myɛ pu le yajɔɔ ni na yeenɛ ti tɔan ti na juuri fo cabyaa shuun. Ti ba yebyaa shuun ta, ma funɲɔ bu bye ti ganha ba yìri wɛ, m'a ti kapavɛrɛ kɔn. Ma bu bye ma sanha ta kɔn ɲa wɛ, wemu w'a tee ta kɔn ɲa ge, m'a wee yege ti kɔngana.

Xhunufɛɛ bu da ma mu, ma bu see le lee ni, a Kile di ma tɛgɛ, ma na bye nuunɔɔ foo. Wèe miyengaa mu p'a ba jo na ma bu jo na Kile wu ma tɛgɛ kaboo na, mayɛ pyaa ki gbejerike wu sha.

*****

18

dɛ! Zañɔ ya sii na daa shen xuuni wu yatinye ye ni.

NUUNƆƆ PƆRIGANA

maana wu kavƆƆ: DEMBELE Nikodemu
(Kouroubadougou-Madina)

Ma ba da nuunƆƆ pƆri, m'a nuunƆƆ ƆƆ
wa sha wemu wo nuunƆƆ kaa l'a dan ma ni ge.
Nuujereɛ kiimu ma da le ma xhuu wu t̃aan ge,
m'a kee ƆƆ she nuunƆƆ ƆƆ wu na. M'a li she
wu na na wu caña nigin wogoo sha ma kan,
wu ganha bu ki wurege caña katii wogoo ni wɛ.
Ma bu she ki shɔ, ma ganha bu ki yaha k'a
Ɔeri wɛ.

Lee di xhuu wu be ta w'a shan xɔ fo na
piige nigin shɔn cereɛ ki ƆunƆ ni. M'a fenhe xhuu
wu wo cereɛ ki wolo shidege ki ni, na ki yaa,
na kanere le ki ni, na xɔ na nuujereɛ ki beeri
pinne le wà. Ma ganha na yajɔɔ kaan xhuu
wu mu xuuni. Beege ki ma yaa ni wu ni xuuni,
kee bu da ma mu, ma ganha na kee kaan wu mu.
Wu ba kee taa tuun beeri ni lee na bye kaƆunƆ
w'a ganha na sinnee cereɛ ki na. Xhuu wu ba
cabyaa gbeɛge ni kaguro ta cereɛ ki na, m'a ki

PONƆ NA ƆE SHƆGƆ FUNƆƆ NI

Le chien dans le canari
en langue mamara

Association pour la promotion
de la langue mamara
BP 19, Koutiala
République du Mali

Décembre 2015

Kalaa wa ya pye Bamako ni semε yaagana na na lɔ novanburu yeŋε ki cazhiige ki na, na ba da ki cabyaa ke ni nigin na, 1999 yee li funŋɔ ni. Wee kalaa we tɔɔɔ feni we semε we ya yàa. Wu maanaa pu bæeri ya ka semεε kagana wo kalaa wu taanniduun ni Kujakanha na we-mu w'a pye setanburu yeŋε ki ni ge, na lɔ ki nigin fɔ gbeŋεge wu na, na ba da ki cabyaa gbeŋεge ni shuunlake wu na, 1999 yee li funŋɔ ni.

Ce livre a été produit pendant le Séminaire de la Mise en Page à Bamako, à la SIL, du 1 au 11 novembre , 1999. Il est le fruit du Séminaire des Écrivains miniankas, qui a eu lieu à Koutiala, du 19 au 28 septembre 1999.

* * *

Le chien dans le canari
en langue mamara

Troisième édition en ligne
Décembre 2015

Illustration sur la page 4
par Teenzanga Sanogo,
Kouliba, Bamako

P'a ba jo na kaa lemu sipya ya ce ge, na lee ni w'a li. Ayiwa, wù yatinŋε ki mii li logo nime: Pololo po! Popolo po! Pololo po! Popolo po! Kanhapilee pu na shɔ to xɔnhɔɔ na fo na kafunnunɔ taga xuu wu bæeri le wuyε ni.

fo xuuni. Nòhòlè wu bye wii, na wò, na gbile, na nòhò tònò be sanha. Ali xòbe òhè bye be ma pen, sii jo na w'a fe. Lee li bye Zaṅa wo yatingbuun le koyi, bani wu bi sii yatinye tii cè can can na. A kulo li shiin di jèri na wu luu na dèri pu faapyii na. Faapyii bu bye wa bèeri kéréyeni, wu foo na she Zaṅa feni, na wu she daha faapyii pu feni. Ba Zaṅa ya nò wè, w'a wu yatinṅe ki le, na ki wéréṅe faapyii pu feni, sani caṅa ki xò ge, p'a sii faa pye xuuni kanna kaa la betii li. Lee na sii taan kéréye yi kafò wu ni fo xuuni. Zaṅa wo yatinṅe ki meḡe ki bye na Mugoloshò. Faa wu bu sii shò faapyii pu ni, wa ma yìri na jo: «Zaṅa, tayi bèeri yu, n'a da ba she ma kan xhuu. Wa ma jo n'a da ba she ma kan shinma.

Lee bu doro laha wà. Ba wa puga celere ya xu bamaalaa koro ni wè, wufò na she Zaṅa feni, w'a she yee yatinye yi be kpòn. Ba w'a yee yatinye ye kpuun we koodubalaa na ganha na xònhòni. Yanmuṅò ka ki wa pee koodubalaa pii mu, p'a jo na koodubalaa shòṅò, pu ma kee shòṅò ke taga na sipyii pu niine. Ka be di jè pu mu p'a jo na koodubalaa mafan. Pu ma wee tiini sipyii pu na. Pu bu wee mafan we tii maye pyaa ki be na yapòlòja, ma na ma tayerege nizhiṅe ki

ZANKPÒNRO

maana wu kavò: DEMBELE Ibrahima
(Zambilala)

Caṅa ka ne ni na shò, wèe bye shiin shuun, ne ni na shò wu bi she sige ni. Na wèe yaha sige ki ni, a jahaja ka di yìri Kile nòhò ki na. A kee wo kaféḡe ki yìri na wèe ta wà. Ná we, fo ma bile nii.

Na wèe yaha wèe ya tiin tige ka nòhò ni, a kaféḡe ki yìri Kile nòhò ki na, m'a nuri fò faa, fo ki na tiye keḡe na zhaan. Ná we, wèe bye tige kemu nòhò ni ge, k'a pa kee kòṅgi, fo na neye pyaa pye ne cèle. A ne jo eee, nijaa na wèri de! A kee tige ki ba do ne shò wu tàan, a wu xhuulo, na ba suri ne ni. W'a kafila wa jo wà, ne di se ge, ne sanha wee kafila wu shi logo ja wè. Ná we, ma ganha bu bye wa-e de! A ne jo aaa! Ne wo le

niginne le wa se-e de! Bani wu ya kan shiin shuun mu we. Ná we, Jaha yi sanha xho we. Zanha k'a pa ɲo kɔn ge, a ne shɔ wu sii xuulo. A ne ganha na giin di wu yege, p'a yemu pi zanha kageeye ge, a lee la nigin di ba ne co ɲuwyenɛ ke na. Aaa! Ná we, ne be ya xuulo de! A cee wu ne pye na ɲaha k'a pye ne be di xhuulo me we? Nabelege funɲo kafila ga xho, m'a ɲeri celege. A ne jo: «Zhege ni ɲere kaa na ne xhuulo me.» A cee wu be di jo na: «Wii, can m'a jo me.» A wu beeri funɲo jomɔ di xho wà. Ná wemu ɲo k'a fanha ge, wee w'a namaa shiige shiige keree pi.

NE WO ɲARA LA FUNɲO KEREƐ

maana wu kavɔɔ: DEMBELE Ibrahimia
(Zambilala)

Ne wo para la funɲo ni, ne she je nunahana ni kulo la ni, lee kulo li mege ɲe na Zanawere. Dugo ka di ɲe wà, ɲuɲmɔho bu je, k'a ɲi fo na fuu. A ne ba yiri caɲa ka, na niiye yi kɔn ɲeri dugo ki kadugo yiri, na je kɔɔ la ni, a lee wo kafɔɔ di ne kɔn ɲeri yi feni. A ne gori wà fo na she caɲa ki xɔ, kɔɔɔɔ ki foo wu ya pa nige we. Ba yakonɔ k'a pa nɔ we, a ne niiye yi kɔri leɲe

kejege tawonɔ ke ka wii, na kee tugi, na sinne kee ni. A li ɲe ma sinne na wee faa wu pi sinnege na ge? A shazhenne di jo: «Payi! Kashi ya mu ta we! Wèe na ba wùye ta wà ɲiɲaa wuu li ni. Shi li ba ba ɲiɲaa!

Ba ponɔ ya pa yiri sige ki ni na nɔ we, na sii na fe na shazhenne shaa, l'a pa she shazhenne ɲa ge, na jo: «Mu faapyebaa we! M'a na wii do?» A shazhenne di jo: «Ponɔ, mu kaa le ya ne shiige de! Sani ne wu she sinne faapyii tãan di da pu wii ge, ne tiin kanha ni lee ya pɔɔ. Mu ɲe ma she sige ki ni, ma di da zhe yafiin be pye we, fo na she sinne ye na ɲmunɔɔ. Mu ɲe ma she faapyii pu ɲehe ma di wa da yaaga pye we.» A ponɔ di jo: «ɲibege ɲiiye fɔɔ weke w'a yee jo mu mu we? Wèe na ba wùye ta ni weefɔɔ ni talige ki ni.» Lee l'a ponɔ pye li ya gbara l'a li ni xhuu ni shizhan we.

Talene: Kasha li ɲe kataa.

ɲɔfugo fɔɔ ya fɔni kaa ni we.

CIILEE ZANɲA

maana wu kavɔɔ: DEMBELE Yacouba (Forosso)

N'a da nɔhole wa kaa jo, yatingbɔn wu ɲe wii, wu mege di ɲe na Zaɲa. Zaɲa bi sii yatinye ce

tiye shishɛɛrɛ wɛ wɛrɛ kɔn, na ba yi taha. Yi bu be, m'a ka ko yaha, kee ba piɲɛ, m'a kee gba, na ka sogi yaha, kee ba piɲɛ, m'a shɛ kee wuu. M'a ganha na yi wuri mu piɲɔɔɔ ni yakɔɔ. Kile fanha ni nɛɛmugi wu na xhɔ.

Talene: Y'a gbegele ya pɔrɔ y'a luu na.
Logo w'a ma ni jɛ ni.

ƆAHA K'A PONɔ PYE LI YA GBARA L'A LI NI XHUU NI Wɛ?

maana wu kavɔɔ: DEMBELE, Nicodeme
(Garasso)

Ponɔ ni shazhenne li bi nageree luu. A ponɔ di jo na lee ya faa pi, na shazhenne di ya yafiin be pi wɛ. A shazhenne be di jo na lee ya puga nagaalaa conɪ, yee yemu jɛ kanifɔyɔ ge. A pɔnɔ di jo na xhawu mu na. Shazhenne na she liye kurulo.

Caɲa ka, a xhupeleɛge di ba jo: Shazhen naha ki ma mu pye mu na gurulo ye wo jo na wɛ? Ta mu ya giin na faa ponɔ jɛ ma she bye sige ki ni? Ali nɛ xhupoo be w'a pɔrɔ ponɔ na. Bani nɛ ma she shinma wu nɔhɔ caaga caaga. Ga ponɔ di jɛ ba lee ya she wɛ, l'a she faapyii pu

lɔhɔ ki ni, bani nɛ be bi daa naye na dɔɔni. Tuun wemu ni niiye y'a je lɔhɔ ki ni ge, a nulere la di baa kuri. A nɛ li niine xuuni, nɛ li ta wɛ. A nɛ guri na ba je lɔhɔ ki ni, a li be di ba je nɛ feni. Ba l'a na na pa nɔ nɛ na wɛ, na li nahagbaa tɔɔyɔ yirige na taha nɛ na, na nɛ digi leɲɛ lɔhɔ ki ni. Ba nɛ foro wɛ, l'a nɔhɔ yi lɔ taha nɛ na sanha na nɛ digi leɲɛ wà. A li ba wɛri, a nɛ yere na ganha na li wii, a li be di yere na ganha na nɛ wii. A li ba baa toro, a nɛ jo: «Baaga Kile». A nɛ be di la le naye ni jo di naye taanna wii. Na mini lɔhɔ ki ni, a ki nɛ lɔ toro. A yi ba sii nɛ naha wɔ. Biin lemu bye nɛ mu ge, a lee di gbee lɔhɔ ki ni, lee ya yi jɔ wɛ. Lee bi nujirime pa ta nɛ mu bidɔnrɔ la funɲɔ ni, a nɛ pee be kan lɔhɔ ki mu kɔnhɔ ki na yaha wà, lee be ya taan wɛ de! Wà p'a Kile yiri mɛ yiri gana beeri na. Nɛ ma buri na gaɲi, di ba she ganha lee tɔan, di ma do caa na gaɲi. Di ba she ganha lee tɔan, di ma gereme le na gaɲi. A li ba sii wɛri, a nɛ jo: «E, Kile! A go ma da na gbo ge?» Waga be ya pa shɔ nɛ ni, ali nɛ da já lɔhɔ ki gba wɛ. A nɛ funɲɔ di do yoccelee Jabate wo kafila wa na na: «Kile, ma ganha li pye wɛ, Kile ma ganha li pye wɛ. Kile ba li pye, y'a xɔ.»

A tuun wa di ba nɔ, a nɛ naye taanna wii, a nɛ tɔɔyɔ di piɲɛ ta, a nɛ munaa li be di kafɛɛge ta

na lo, a ne jo: «Faabye Kile! N'a le be li. N'a sho xu na.» A ne foro yere kpeenge ki na, na nmo saama na. A ne ba garaa loko ki wii, na na bin li ta li na loko xonhoni, na na keje yirige li mu, na bara toro.

Na da lee na, ne so na je nige kee dugo ke ninu ni bada we, na li kapu pye yama fo ya daa Kile na we.

SIGE YANMUYO CEPERENE

maana wu kavoo: DEMBELE Yacouba
(Forosso)

Taashiine ni sige yanmuyo be yi bi ma na caan pere. A kotunni di ba wuye wolo na se na den koo li no na. Cewuu beeri, w'a she diin koo li no na. Sige yaaga ka beeri ba doroo w'a jo na ki she kanha sipya nu ni shi pa

mu tuun beeri ni, ma ganha bu pee yaha pu xo pu kan kan yaaga ki ni we.

NĚMUGI WERE PYEGANA

maana wu kavoo: GOITA Esaie (Diarakongo)

Nemugi wa tesse taanri: Nemugije, nemugifyen, ni nemugiwo. Nemugi bu ma ta, dii ma da li ce na nemugi wu je ma ni we? Ma yatenye na ganha na xhuli ma na, m'a ganha na nmunoo xuuni tuun beeri ni. Wu bu da maye pyaa kelee watii, wufoo ni kii bu da k'a jaana, nemugi je wu je wufoo ni. Ni ki bu da k'a fiinne, nee mugi fyen wu je wufoo ni. Ni ki bu da k'a wo, nemugiwo wu je wufoo ni. Wu bu da nemugije kelee nemugi fyen, ye tiye ye y'a wee were pi: kazanpile were, kuburuwere, zennee were, murume were, shaama (tifahama) were, kotugoo veri were, beni gaan woo, jmaajmaa were. M'a she yee tiye shuun fo ke wu kon, na ba yi taha. Yi bu be, m'a ka ko yaha kee je nigbaga, kee ba jije, m'a ba kee gba, na ka sogi na yaha, kee ba jije, m'a she kee wuu. M'a ganha na yi wuri jisoo ni yakoo. Kile fanha ni nee mugi wu na xho.

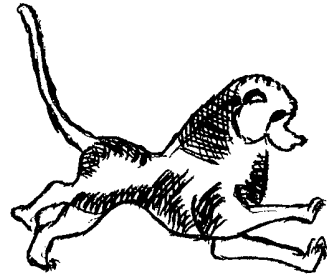
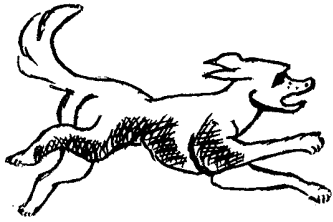
Wu bu bye nemugiwo, tiye yemu were ma da gon ge, yee yi wa me: gaama were, kasanya were, kotugoo weri were, kazanpile were, m'a yee

Ɔiɲmɔhɔ bu je, m'a yi durogo yaɲa na, na kashɔ kuuri wà yi mu. Ma ganha bu lohɔ yaha k'a yeree kashɔ ki funɲɔ ni yi nɔhɔ ni wɛ. Ba lohɔ ya yere kashɔ ki funɲɔ ni yi nɔhɔ ni wɛ, m'a kashɔ katii yàa yi mu, na yi yirige na ɲeri wà. M'a ma funɲɔ yaha tɛere ti na tuun bɛeri ni, ba m'a tɛere ɲa nu wemu na wɛ, m'a wakaraa ti were pye. Tɛere were ti wa na bɛere caanya yi na, kelee ma bu bye ma ya maye ta tɛere were zhɔ na wɛ, m'a ganha na kabɛhɛɛ taga na ti kɔɔngi. Ma ganha bu tɛere yaha yi na tuun wa shishiin ni wɛ. Bani tɛere wa ma ni gban wa ni, wee mɛge ɲɛ na ɲmayi. Ɔiɲmɔhɔ bu je, nupiire bu da yi ni, m'a ganha na tee puu mɛhɛɛ na kashɔ ki na wà. Ba niiye y'a kari tanahaɲa ni wɛ, m'a ti sanha ti be na she zha li. Ba kpɛenge ya woni wɛ, nunahama wu na sɔɔ yiri, na fɛnhɛ niiye yi yeege kashɔ ki ni, na gari ni yi ni tanahaɲa ni, na she yi saala. Ba tuunɔ ɲii nigin fɔ ke ya nɔ wɛ, w'a ba ni yi ni kashɔ ki na, na ba yi yugi. Wu bu xhɔ w'a li, na nupiire ti co pɔ kashɔ ki t àan, na guri niiye yi mugi na gaɲɲi tanahaɲa ni. Wu da guri ba nige wɛ, fo caɲa ki ba do, w'a na pa ni niiye yi ni kashɔ ki na, na ba yi tɔ. M'a ganha na were pyevɛɛ luu ɲiɲmɔhɔ ki be ni pu na ma na yi furegi ma mu. M'a ganha na suumɔ pu kaan yi

wee kan. Ba kee ya kuri pa wɛ, kee na ba jo na kee ya kanha sipya ɲunɔ neri ta wɛ.

A cewuu la di ba nɔ, a xɔbere be di lɔ na se caan ki na. A kotunnɔ di lee be tun kanha sipya ɲunɔ neri wu mu. A xɔbere di ba saha ni sipya wani w'a pobelegɛ co na le kukoro funɲɔ ni, na ki ɲɔ tɔ. Ba xɔbere ya nɔ lee koo li na wɛ, na li mugi wii, na pobelegɛ ta li funɲɔ ni, na li ɲɔ tɔ, na li perɛmɛ le, na li shɔ, na she sere shɔ, na ba tee taga ɲɔtɔɲɔ ki wɔɔɔ, na lee kukoro li lɔ na kari, na she lee kan kooplege mu. A kooplege di sii xɔbere keme shaari fo xuuni kukoro li wuu na. Ba k'a fo wu kan xɔ wɛ, na jo na ali Kile ye pyaa be da kee kooplege ɲa te sere te talige ni bada wɛ. A ki koo li lɔ tii tegene la na. Ba k'a nɔ je wà wɛ, na jɔɲɔ ki ɲunɔ yirige wɛ, a caɲa pooloo di do ki ɲaha ni. A ki gɔn yiri, na jo na wee xuu wu ɲɛ kee tateenge wɛ. A ki dii tahaɲa ka na, na she kee ta kee bɛeri ya tɔ, ali kpɛenre be ɲɛ wà wɛ. A ki diin wà, na tɔɔɔ taga kukoo li le niɲɛ ni, na ganha na ɲɔtɔɲɔ ki wo sere ti laala. Ba k'a pa tee laala xɔ wɛ, na kukoro li ɲɔ mugi, na diin wà na: «Ma ɲaha fiin xha t àan niɲaa de!» A ki ɲaha ni pobelegɛ ɲaha di jiri. A kitɔɔɔ taga koo li lɔ wa, na gɔn foro tahaɲa ki ni, na wa ma ɲeri, na gɔn yiri, na bara toro.

A pobelegɛ di munaa nɔri ma na. M'a nuri:
Wuruba! Wuruba! Wuruba!

Lee ya shen bɛ ta wee bɛ ya she cɛnri wo tira jɛeri di zhe dire. Ba shen ya tunmɔ pu logo pu na ma wu mu wɛ, a wu bɛ di fya na gborogi, a kee tira ki tugubinɛ li shɔ wu na na to jɛɛ na, na gegi. A wu mɛhe yere, na tunmɔ pu sɛeri, na pu ta ponɔ ni kotunnɔ. A wu diin wà: «Yi bɛ shuun pu da wà mɛ yiye tãan.» A pu shuun wu bɛeri di yere. A shen di pu pye: «Yi pa naha dɛ!» Ba p'a nɔ wɛ, a shen di pu pye: «Yi fɛnhe le tugubinɛ le jooli yi na y'a se.» A kotunnɔ di doro na wu naɲa n̄mahana, na ba jo na go ponɔ to wu bi tiraya jooli. A ponɔ di jo na Mm dɛ, na wee to wu kunni bi tiraya jooli, na kotunnɔ naɲa kavan mɛhɛɛ ni wu bi yi jooli. Ba ponɔ ya yee jo wɛ, a kotunnɔ di gɔn yiri sanha na bara toro, a shen di guruɲɔ ni wu ni. A pun di koo lɔ na ma kanha ni. Na co kee caɲa ki na, ponɔ ni

na nu nahama w'a yaa wu kanhama xu wuye ni, wu da yi kaseri kpanga bɛ na tuun bɛeri ni.

Ma ganha bu yi yaha y'a dugo lofɔnyɔ gbuu wɛ. Kpanga bu foro, m'a ganha na yi gbuu gbagaa shuun shuun caɲa nii ni, jɛɔɔɔɔ ni yakonɔ. Yi jɛɔɔɔɔ lɔhɔ gbaduun ya yaa na pye tuunɔ nii nigin fɔ ke (9h). Bani yi ba lɔhɔ gbuu na ta caɲa sanha foro wɛ, yi jime tama da ga ben wɛ. Lee wuu na y'a yaa na lɔhɔ ki gbuu jɛɔɔɔɔ tuunɔ nii nigin fɔ ke wu na. Yi bu gba xɔ, wee tuun wu ni nunahama wu na yi kɔri na gaɲi tanahaɲa ni. Caɲa ki ba xhɔ na nɔ tuunɔ jii ke ni gbarishuun na (5h), wee tuun wu ni, nunahama wu na ba ni yi ni sanha na ba yi kan y'a gba sanha.

Ma ba da yi wɛɛ pye, suumɔ pu jɛ niye wɛɛ nizhiire. M'a suumɔ pu pye na pu tire, lee di ma ta m'a suumɔ kan kan yaaga gbegele na yaha. Pii wo suumɔ kan kan yaaya wa suyo pii wo yo di jɛ kɔɔɔɔ. Pu ma tige kpɔn shan na wyege wolo ki funɲɔ ni ni katene ni, na ganha na suumɔ pu leni kee ni. Ma ganha bu suumɔ pu yaha pu xɔ pu takanga yaaga ki ni wɛ. M'a ganha na niye wyebii luu pu na ma na yi furegi ma mu. Yeye shuun bɛeri bu doro p'a ba yi furi tɔɲii nigin. M'a ganha na turuto bɛ shuu na gaan yi mu.

waha kataanra na fo na wolo to piŋe na. A Zabe di wu yaha tee kataanra ti na, na baa toro wu t̄aan, na gari wu caan na. Ba w'a nɔ wɛ, na wu yaŋmuyɔ beeri fogolo shɔ, na maha maha toro koo latii ni, na fanhafɛ pu kɔn wa caan ki ȳiri, na ba puga.

Na da kee caŋa ki na Zabe ya sɔɔ wu wu tɔɔɔ shɔnɔ li paa she ali sige be ni semɛ baa wɛ. Na ma yiriduun cɛ, lee ya pɔɔɔ tɔɔ daan na.

NIIYE P̄ORIGANA

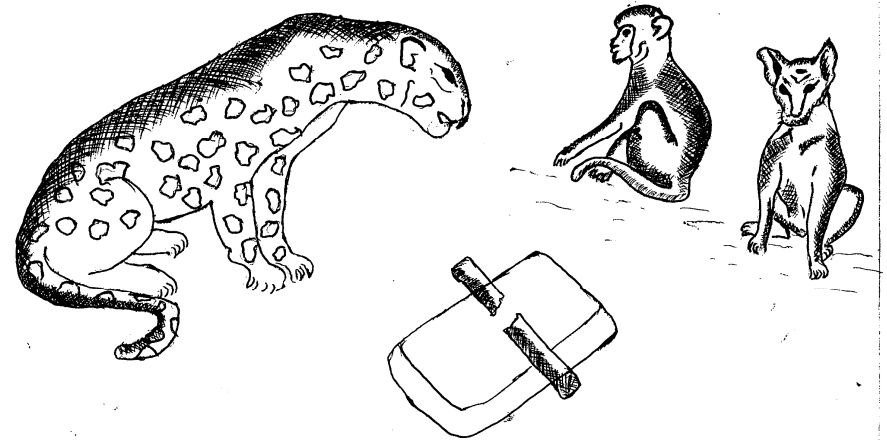
maana wu kavɔɔ: GOITA Job (Torosso)

Ma bu faa pye na nu ta, kelee na wu ta tagana nizaana la na, ma ganha bu wu yaha kadugo ȳiri wɛ. Bani nigin nigin na yaŋmuyɔ beeri ya ɲɔ kuun na zhaa. Niiye p̄origana la n'a da jo naha mɛ.

Ma bu jo ma niiye di ɲɛhe, ma ganha bu funɲɔ wɔ lɔhɔ, ni suumɔ, ni yi wɛɛɛ bye, ni yi ɲɔshaga na wɛ. Nunahama w'a yaa na yi naha ali kpanga be na tuun beeri ni. Bani nahavɔɔ bu bye wu ɲɛ yi na wɛ, ba y'a kari tanahaŋa ni wɛ, caŋa ki ba wɛri, y'a sinne sinne tiye nɔhɔ ni. Lee wuu

kotunnɔ ya beni wɛ.

Talɛɛ: ɲara l'a ponɔ yeege kaciige na,

ga pubɛɲunɔ di li lɛɲɛɛ puga.

NɔHɔLE WA KEREE

maana wu kavɔɔ: DAO Lazare

(Soumazangasso)

Nɔhɔle wa wu bye wɛɛ kulo ni, wu mɛge ɲɛ na Mahabe. Mahabe bi sii tanha, wu bi dinni yokɔɔnɔ na wɛ. Caŋa beeri wu ni wa bu dun, w'a weefɔɔ kpɔn. A lee di ba wɛri kulo li sipyii pu na fo xuuni. Lee bi celɛɛ la ta wà, li mɛge na ɲɛ na Yaŋama. Fanha yafiin be bye li ni wɛ, ga li da keree lɔgana cɛ shɛn xuuni. Nɔhɔle wu fanha k'a

pa weri mu kulo li shiin pu na ge, a pii jo na celere li pee tege wu na. A celere li jo na ta Mahabe be wu je wa w'a fyagi wu naha na? Na pu she pii ba.

Lee bi Mahabe ta wu ya kulushii leni we fo ncho faja. Ma lize mii taga tcoro mere migile, na lee pye wu nchomii. Cele wu da lee ce Mahabe na. Ba kulo li shiin p'a caaga we, a celere li she Mahabe feni, na she no na jo: «Mahabe, ga mu ya gbataama keree pi de! Mu ya le tcoro mere le wolo ma nchomii li ni we, wa ga ba dun ni mu ni, na mu ncho faja ki kile caja caja le tcoro mii le na mu firi kee caja de!» A Mahabe di jo na kapii w'a jo, na tcoro mii li wolo nchomii li ni, na li yaha lize mii li ye na. Kee caja ki jimuguro da be ni lee kulo li wo kalene la ni.

Ba niga k'a pa mugi we, a kulo li shiin beeri di puye pinne, na ganha na yatinye kpuun, na xhcnhoni. A celere li ba xhcnho fo na she Mahabe tcoro tanha, a pii dun, a Mahabe di celere li puro. A celere li keje yeege na lize mii li kile kon, a Mahabe ncho faja ki wolo to, a wu zhiige fo xuuni. Kee shiige ki ya ja wu yaha w'a-

kulo li tiin nige we. A kafege di da kulo li shiin pu be wa, bani p'a sho Mahabe na. Talene: Nchomii ya cere ga ncho faja di nuri li no na, bani lee l'a le.

ZABE CEPERENE

maana wu kavoo: DAO Lazare

(Soumazangasso)

Ca ja ka na wa ya yiri na wu da zhe caan pere, wu mege di je na Zabe. A wu yiri na wu tcoro shonro lo, na ganha na gaaji caan ki kulo li ni, na she fanhafee ta koo li na. Sipy a beeri bu no, p'a jo weefoo wu pa ni wu semee ni. Lee bi Zabe be ta wu wo seme wa nigin be je wu mu we, ga lee be na, a wu be di nuno waha na giin fo di doro.

A fanhafoo wa di faan wi wu na na ferrrrre, a Zabe di gbcn waa nime kereye ya ni, na sonjo ka wo laraga lo, na zhan toro, a fanhafoo wu be di daha wu feni. Zabe di ba she no kee tege ki tehene na, na soyo yi ta y'a pari pari, a wu mehe yere. A fanhafoo wu dii wu na, a wu sii fya fo na jele, na fogolo jo na: «Potori, fo mu bi yafa ni fe de!» Na wakaraa tcoro shonro li tii fanhafoo wu na na jo: «Ma sa! Ni bi boli, ni bi taa mi?» A fanhafoo wu